

การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนา
การเกษตรและสหกรณ์รายสินค้า
ของจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2563

เอกสารเลขที่ 7/2563
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรปราการ

คำนำ

เอกสารข้อมูลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัดเป็นรายสินค้าโครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ซึ่งสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรปราการได้ประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคัดเลือก “เปิดปากน้ำ” เป็นสินค้าที่นำมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้าของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เนื่องจากเป็นสินค้าเกษตรที่จังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญ เคยมีชื่อเสียง ปัจจุบันกำลังจะสูญหายควรที่จะอนุรักษ์และส่งเสริมให้มีการเลี้ยงต่อไป

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรปราการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่จัดทำในเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย แก่ผู้ที่สนใจเลี้ยงเปิดปากน้ำได้มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยง และในโอกาสนี้ขอขอบคุณสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการและเกษตรกรผู้เลี้ยงเปิดปากน้ำที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล จนเอกสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรปราการ

สิงหาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 นโยบาย และข้อมูลการเลี้ยงเป็ดไข่	
• นโยบายสำคัญ	1
• เป็ดพันธุ์เนื้อ	2-3
• เป็ดพันธุ์ไข่	4-5
• รูปแบบการเลี้ยงเป็ดไข่	6
• โรงเรือนสำหรับการเลี้ยงเป็ด	6
• การเตรียมอุปกรณ์	7
• การเลือกพันธุ์เป็ดสำหรับเลี้ยง	7
• การเลือกอาหารเป็ด	8
• การเลี้ยงดู	8-9
• อาหารเป็ด	10-13
• โรคเป็ดที่สำคัญ	14-15
• โปรแกรมยาและวัคซีนสำหรับเป็ดไข่	16
• โภชนาการสารอาหารในไข่เป็ด เปรียบเทียบกับไข่ไก่ ประโยชน์ของไข่	16-17
ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านกายภาพ	18-19
ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจเป็ดไข่ปากน้ำ	
• ประวัติ แหล่งกำเนิดเป็ดปากน้ำ	20-21
• ลักษณะการเลี้ยงเป็ดปากน้ำของจังหวัดสมุทรปราการ	22-23
• จำนวนเป็ดไข่พันธุ์ปากน้ำและเกษตรกร ปี 2560-2562	23
• มูลค่าผลผลิตเป็ดปากน้ำ	24
• วิถีตลาดไข่เป็ด	25
• ต้นทุนผลตอบแทน	26
• ราคาลูกเป็ดตามประกาศกรมปศุสัตว์	26
• โรงงานผลิตอาหารสัตว์ปีกที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ	27
ส่วนที่ 4 แผนงาน/โครงการ	30-35

เอกสารแนบ

ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง บัญชีราคาจำหน่ายสัตว์พันธุ์คัดออก สัตว์คัดออก
ผลผลิต และผลพลอยได้จากสัตว์ พ.ศ.2560

ส่วนที่ 1 นโยบาย และข้อมูลการเลี้ยงเปิดไข่

\$

1.1 นโยบายสำคัญ

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) สำหรับยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ สินค้าเกษตรมีคุณภาพ มาตรฐานความปลอดภัย ภาคการเกษตรเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยนวัตกรรม และบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรอย่างเหมาะสม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ผ่านโครงการตามนโยบายที่สำคัญ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร มีเป้าหมายการทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ 90 ล้านไร่ จำนวน 14,600 แปลง และมีแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตคุณภาพมาตรฐานสินค้า รวมทั้งส่งเสริมการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ในการนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เริ่มส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ตั้งแต่ปี 2559 จนถึงปัจจุบัน ด้วยการผลักดันให้เกษตรกรที่ผลิตสินค้าพืช ประมง และสินค้าปศุสัตว์ มีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกันในการผลิต ร่วมกันจำหน่าย เพื่อให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต มีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น และผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยมอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการส่งเสริมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมผลิตสินค้าให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ซึ่งในปี พ.ศ.2563 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เน้นการขับเคลื่อนนโยบายและแก้ไขปัญหาภาคเกษตร 8 ประเด็นหลักคือ การบริหารจัดการแหล่งน้ำทั้งระบบ ส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน ใช้ระบบตลาดนำการผลิต ลดต้นทุนการผลิต การบริหารจัดการประมงอย่างยั่งยืน การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้เกษตรกร จัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านการเกษตร และการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และประเด็นที่เน้นการลดต้นทุนการผลิตยังคงให้ความสำคัญการใช้เทคโนโลยี/เครื่องจักรกลทางการเกษตร และการส่งเสริมระบบการผลิตแบบแปลงใหญ่

จังหวัดสมุทรปราการ โดยหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดสมุทรปราการได้ดำเนินการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทั้งด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ รวม 15 แปลง

ในปี พ.ศ. 2561 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการได้ดำเนินการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เปิดปากน้ำ จำนวน 1 กลุ่ม 30 ราย เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนให้แก่เกษตรกร

ถึงแม้ว่าพื้นที่การเกษตรของจังหวัดสมุทรปราการจะมีไม่มาก แต่จังหวัดสมุทรปราการ ยังคงให้ความสำคัญงานด้านการเกษตรมิใช่น้อย จะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมให้มีศักยภาพเพื่อการแข่งขันในภูมิภาคเขตเศรษฐกิจ อาเซียน และประเทศคู่เจรจาการค้ากับเขตเศรษฐกิจอาเซียน โดยพัฒนากระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการนี้ จังหวัดสมุทรปราการให้การสนับสนุนหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดสรรงบประมาณจังหวัดให้ดำเนินงาน/โครงการต่างๆ เช่น โครงการส่งเสริมการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน กิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์สายพันธุ์เปิดปากน้ำ ซึ่งเป็นพันธุ์เปิดที่เคยสร้างชื่อเสียงให้กับชาวปากน้ำ ปัจจุบันกำลังสูญหาย จังหวัดจึงมีแนวคิดที่จะอนุรักษ์สายพันธุ์เปิดปากน้ำไว้ และจัดสรรงบประมาณจังหวัดให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการดำเนินการส่งเสริมและอนุรักษ์สายพันธุ์เปิดปากน้ำควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ต่อไป

1.2 ข้อมูลการเลี้ยงเป็ดไข่

การเลี้ยงเป็ดในประเทศไทย เป็นสัตว์ปีกที่นิยมเลี้ยงกันมาก มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภคเนื้อและไข่ มีการเลี้ยงเป็ดมากในพื้นที่ทำนา พื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติและพื้นที่ติดชายทะเล เพื่อจะได้นำอาหารจากธรรมชาติมาเลี้ยงเป็ด เช่น ปลา ปู กุ้ง หอย ซึ่งเป็นการลดต้นทุนในการเลี้ยงเป็ด สำหรับพันธุ์เป็ดที่เลี้ยงในประเทศไทยแบ่งได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ คือ เป็ดพันธุ์เนื้อ และเป็ดพันธุ์ไข่

เป็ดพันธุ์เนื้อ (Meat Type Duck) จะมีลักษณะเป็นเป็ดที่มีขนาดใหญ่ และให้เนื้อมาก แต่มีผลผลิตไข่น้อย เป็ดพันธุ์เนื้อที่นิยมเลี้ยง มี 5 สายพันธุ์ คือ

1. เป็ดเนื้อพันธุ์ปักกิ่ง (Pekin Duck) ลักษณะประจำพันธุ์ มีขนสีขาวล้วน ปากมีสีเหลืองส้ม

หรือสีแสดแกมเหลือง สีเหลือง ผิวหน้าสีเหลือง รูปร่างใหญ่โตเลี้ยงง่ายไม่ฟักไข่ เมื่อโตเต็มที่ ตัวผู้หนักประมาณ 4 กิโลกรัม ตัวเมียหนัก 3.5 กิโลกรัม โดยมีนิสัยค่อนข้างตื่นตกใจง่าย ควรเลี้ยงในเล้าที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก จึงจะเติบโตดี

2. เป็ดเทศ (Muscovy) มีต้นกำเนิดมาจากทวีปอเมริกาใต้ เป็นเป็ดที่ผสมพันธุ์กับเป็ด

พันธุ์อื่น จะให้ลูกเป็นหมัน ให้เนื้อดีแต่ให้ไข่น้อย และโตค่อนข้างช้า จึงไม่ค่อยมีผู้นิยมเลี้ยงเป็นการค้า เมื่อโตเต็มที่ตัวผู้จะมีน้ำหนักประมาณ 4 - 4.5 กิโลกรัม ตัวเมียมี น้ำหนัก 3.0-3.5 กิโลกรัม เป็ดเทศมี 2 ชนิด คือ ชนิดสีขาว และชนิดสีดำ โดยทั้ง 2 ชนิด ที่บริเวณหน้าและเหนือจุมกมีหนังย่น ย่นสีแดง **ชนิดสีขาว** จะมีขนสีขาว

ผิวหนังสีขาว แข็งสีเหลือง-ส้มอ่อน ปากมีสีเนื้อ **ชนิดสีดำ** มีขนที่หน้าอก ลำตัวและหลังสีดำประขาว ปากสีชมพูแข็งสีเหลือง

3. เปิดไปีฉาย (Mule Duck) เป็นเปิดพันธุ์ผสมระหว่างเปิดเทศกับเปิดธรรมดาพันธุ์

พื้นเมืองของไทย ลูกเป็นที่ได้จะเป็นหมันทั้งเพศผู้และเพศเมีย ลักษณะเปิดพันธุ์ที่สำคัญ คือ โครงร่างใหญ่ เล็บแหลมดำ ว่องไว กระโดดเก่งกว่าเปิดธรรมดา เลี้ยงง่าย โตเร็ว ไม่เที่ยวหากินไกล ไม่ร้องเสียงดัง รสชาติเนื้อดีกว่าเปิดธรรมดา เนื้อแน่น มีไขมันต่ำ

4. เปิดพันธุ์ลูกผสมเพื่อการค้า (Hybrid breed) เปิดพันธุ์ผสมเพื่อการค้า ส่วนใหญ่เป็นเปิดพันธุ์ผสมที่มีพันธุ์เปิดปักกิ่งผสมอยู่ด้วย เช่น พันธุ์เซอวีวอลเลย์ พันธุ์ทีเกล พันธุ์ฮักการ์ด พันธุ์เลคการ์ด เป็นต้น

5. เปิดเทศพันธุ์กบินทร์บุรี (Kabinburi Muscovy) เป็นเปิดที่มีการปรับปรุงพันธุ์มาจากเปิดพันธุ์บาร์บารี เลี้ยงง่าย ขยายพันธุ์ได้ดี ทนต่อโรค เหมาะกับการเลี้ยงในประเทศไทย

ลักษณะประจำพันธุ์ ขนสีขาวตลอดลำตัว มีขนสีดำเป็นจุดเด่นอยู่กลางหัว อาจมีจุดดำเล็กๆ แซมกลางหัว ปากสีชมพู แข็งและเท่าสีเหลืองอ่อน ใบหน้ามีผิวหนังขรุขระ เป็นสันนูนเด่น ไม่มีขนสีชมพูอมแดง เท้ามี 4 นิ้ว โดยที่ 3 นิ้วแรกอยู่ด้านหน้ายึดติดกันด้วยผังผืดไว้ให้เปิดว่ายน้ำได้ อีกนิ้วอยู่ด้านหลังสำหรับรักษาการทรงตัวเวลาขึ้นเดินและผสมพันธุ์ โดยเฉพาะเพศผู้ ผิวขรุขระเด่นชัดเต็มใบหน้า และมีขนาดตัวใหญ่กว่าเพศเมีย เพศเมีย จะมีผิวขรุขระบ้างเล็กน้อย เป็นสีชมพูอ่อน บริเวณริมขอบปากด้านบน

เป็ดพันธุ์ไข่ (Egg Type Duck) เป็นเป็ดที่ให้ไข่เป็นผลผลิตหลัก มีขนาดและน้ำหนักตัวไม่มากนัก ตัวเมียจะหนักประมาณ 1.5-1.8 กิโลกรัม เป็ดไข่ที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย มี 4 สายพันธุ์ คือ

1. เป็ดไข่พันธุ์กากิแคมเบลล์ (khaki Campbell) เป็ดพันธุ์กากิแคมเบลล์เป็นพันธุ์ที่ถูก

พัฒนาขึ้น Adele Campbell ให้ไข่ดก

ลักษณะประจำพันธุ์ เพศผู้ มีขนลำตัวสีน้ำตาล ขนหน้าอกสีน้ำตาลเข้มกว่าลำตัว หัวสีเขียว ขนปลายหางม่วงอม มีวงแหวนสีน้ำตาลอ่อนรอบคอ ปากสีเขียวแกมน้ำเงิน แข็งและเท่าสี่สั้ม

เพศเมีย มีขนสีน้ำตาลตลอดลำตัวหัวมีสีน้ำตาลเข้ม ปากสีดำ แข็งและเท่าสีน้ำตาล อายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก 135 วัน น้ำหนักตัวเมื่อให้ไข่ฟองแรก 1,536 กรัม น้ำหนักไข่ฟองแรก 52 กรัม ผลผลิตไข่ 272 ฟอง/ปี

2. เป็ดไข่พันธุ์พื้นเมือง (Native Ducks) เป็นเป็ดพื้นเมืองไทย ที่นิยมเลี้ยง 2 สายพันธุ์

ได้แก่ พันธุ์เป็ดนครปฐม และพันธุ์เป็ดปากน้ำ อย่างไรก็ตามเป็ดพันธุ์พื้นเมืองในปัจจุบันค่อนข้างหายาก เนื่องจากมีการผสมข้ามสายพันธุ์ กลายเป็นเป็ดพันธุ์ผสม

2.1 เป็ดไข่พันธุ์ปากน้ำ (Pak Nam Egg Duck) เป็นเป็ดพื้นเมืองที่มีขนาดเล็ก

เลี้ยงง่ายให้ไข่ดกแต่ฟองเล็ก และต้านทานโรค มีลักษณะประจำพันธุ์ ดังนี้

เพศผู้

เพศเมีย

เพศเมีย มีขนสีดำตลอดลำตัว หน้าอกสีขาว ปาก แข็ง และเท่าสีดำ เริ่มไข่เมื่ออายุ 150 วัน ให้และผลผลิตไข่ปีละ 280-300 ฟอง น้ำหนักไข่ฟอง 2 กรัม

เพศผู้ มีหัวสีเขียวเข้มเป็นมัน ส่วนอื่นๆ เหมือนเพศเมีย

2.2 เป็ดไข่นครปฐม (Nakorn Pathom Egg Duck) มีขนาดตัวใหญ่กว่าเป็ดกากิ

แคมป์เบลล์ ให้ไข่ช้า แต่ให้ไข่ขนาดใหญ่

ลักษณะประจำพันธุ์ดังนี้

เพศผู้ หัวมีสีเขียวเข้ม คอค้วนเป็นวงแหวนสีขาว ปาก เท้า และแข้งสี่สั้ม

เพศเมีย มีสีน้ำตาลลายกาบอ้อย น้ำหนักตัว เมื่อ เริ่มไข่ 1,580 กรัม

3. **เปิดไข่กบินทร์บุรี** (Kabinburi Egg Duck) เปิดไข่พันธุ์กบินทร์บุรีเดิมเป็นเปิดพันธุ์กากี้แคมเบลล์ที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ โดยมีลักษณะประจำพันธุ์

เพศผู้ หัวและคอมีสีเขียวแก่ชัดเจน และสีนี้จะค่อยๆ จางลงจนเป็นสีน้ำเงินปนดำ ขนหาง 2 - 3 เส้น โค้งงอขึ้นด้านบน ปลายขนหาง และปลายขนปีกจะมีสีน้ำตาลดำ ขนลำตัวสีเทาแต่ขนจากกลางลำคอจนถึงไหล่ และหน้าอกด้านหน้ามีสีน้ำตาลเข้ม ขนแข้งสีส้มปากสีน้ำเงินปนดำ

เพศเมีย จะมีขนเป็นสีกากี้ตลอดลำตัว ขา และแข้งสีส้ม ปากสีน้ำเงิน น้ำหนักตัว อยู่ระหว่าง 1,700-1,800 กรัม เริ่มให้ไข่เมื่ออายุ 150-160 วัน น้ำหนักตัว เมื่อเริ่มไข่ 1,450-1,500 กรัม ให้ผลผลิตไข่ปีละ 300-320 ฟอง อายุให้ไข่ 1-2 ปี

4. **เปิดไข่บางปะกง** (Bang Pa Kong Egg Duck) ลักษณะประจำพันธุ์

เพศผู้ มีขนตามลำตัวสีกากี้เข้มตลอดลำตัว หัว ปลายปีก ปลายหางสีเขียวแก่ ขนปลายหางงอขึ้นด้านบน 2-3 เส้น ปากสีดำแกมน้ำเงิน ขาและเท้ามีสีส้มอมดำ อายุเริ่มผสมพันธุ์ 6 เดือน

เพศเมีย ขนตามลำตัวสีกากี้อ่อนตลอดลำตัว ปากสีดำน้ำเงิน ขาและเท้าสีส้มอมดำ อายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก 4 เดือน น้ำหนักตัวเมื่อให้ไข่ฟองแรก 1,533 กรัม ผลิตไข่ปีละ 301 ฟอง/แม่

รูปแบบการเลี้ยงเป็ดไข่

สามารถแบ่งการเลี้ยงเป็ดออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเลี้ยงเป็ดที่ไม่มุ่งเน้นเพื่อการค้า และการเลี้ยงเป็ดเพื่อการค้า

1. การเลี้ยงเป็ดที่ไม่มุ่งเน้นเพื่อการค้า

การเลี้ยงเป็ดที่ไม่มุ่งเน้นเพื่อการค้าเป็นการเลี้ยงเป็ดเพื่อบริโภคในครัวเรือน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อบริโภคในครัวเรือนไม่มุ่งเน้นผลทางการค้าจากการเลี้ยงเป็ด เป็ดส่วนใหญ่เป็นเป็ดพันธุ์พื้นเมือง อย่างไรก็ตามหากมีไข่เป็ดเหลือจากการบริโภคในบางครั้งอาจมีการนำไปขายในหมู่บ้าน พันธุ์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์พื้นเมืองเป็นหลัก

2. การเลี้ยงเป็ดที่มุ่งเน้นเพื่อการค้า

ประกอบด้วย การเลี้ยงเป็ดแบบไล่ทุ่ง การเลี้ยงเป็ดแบบปล่อยทุ่งหรือการเลี้ยงเป็ดแบบปล่อยลาน และการเลี้ยงแบบโรงเรือนหรือระบบฟาร์มปิด

2.1 การเลี้ยงแบบไล่ทุ่ง การเลี้ยงวิธีนี้มีทั้งการเลี้ยงเป็ดเนื้อและเป็ดไข่ โดยส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงเป็ดเนื้อมากกว่าเป็ดไข่ โดยการปล่อยเป็ดไปตามแหล่งอาหาร เช่น พื้นที่นาที่เพิ่งเก็บเกี่ยวหรือตามแหล่งน้ำธรรมชาติ พบมากในพื้นที่ภาคกลางที่มีการทำนาข้าวเป็นหลัก เป็ดที่นำมาเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นเป็ดพันธุ์พื้นเมืองที่มีความแข็งแรง อดทนต่อสภาพที่ต้องหากินตามธรรมชาติ การเลี้ยงแบบไล่ทุ่งจะแบ่งการเลี้ยงเป็น 2 ฤดู คือ ทำนาปรังและหลังฤดูทำนาปี จะมีการเลี้ยงเป็ดเล็กในโรงเรือนจนอายุได้ประมาณ 1 เดือน หลังจากนั้นจะปล่อยลงทุ่งนา

2.2 การเลี้ยงแบบปล่อยลาน เป็นการเลี้ยงเป็ดเนื้อและเป็ดไข่โดยจะมีแหล่งน้ำใกล้กับโรงเรือนเป็ด จะปล่อยให้เป็ดออกหากินน้ำและอาหารนอกโรงเรือน เกษตรกรต้องมีลานดินและบ่อน้ำอยู่ใกล้กับโรงเรือน เป็ดจะกินอาหารนอกโรงเรือนและจะลงน้ำ มักจะใช้เลี้ยงเป็ดไข่

2.3 การเลี้ยงเป็ดแบบปล่อยทุ่ง เป็นการเลี้ยงเป็ดโดยเกษตรกรมีโรงเรือนเป็ด ปล่อยให้เป็ดออกหากินตามแหล่งน้ำและทุ่งนาที่ใกล้เคียง โดยตกเย็นเป็ดจะกลับเข้ามาที่โรงเรือน

2.4 การเลี้ยงในโรงเรือนหรือระบบฟาร์มแบบปิด เป็ดจะอยู่ในโรงเรือนตลอดเวลา เป็นการเลี้ยงที่ต้องใช้เงินทุนค่อนข้างสูง แต่จะช่วยป้องกันปัญหาโรคระบาดได้ดีกว่าการเลี้ยงแบบอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงเป็ดเนื้อ โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงจะเป็นโรงเรือนแบบปิด อาจมีตาข่ายกันเพื่อป้องกันมิให้สัตว์อื่นเข้า

โรงเรือนสำหรับการเลี้ยงเป็ด

1. ควรสร้างโรงเรือนที่มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนเป็ดที่เลี้ยงในปริมาณ 3-4 ตารางเมตรต่อตัว ควรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยกั้นคอกสูง 80-100 เซนติเมตร บุลวดตาข่าย และอาจตีไม้ปิดที่บสูง 20-30 เซนติเมตร เพื่อป้องกันเป็ดชนตาข่าย
2. หลังคาโรงเรือนเป็นวัสดุคงทน และโรงเรือนควรมีลักษณะที่สามารถระบายอากาศได้เป็นอย่างดี
3. โรงเรือนใหม่ต้องเก็บกวาด และตรวจเช็คคอกอย่าให้มีสิ่งสกปรกอันตรายกับตัวเป็ด วัสดุมีคม หากเป็นโรงเรือนที่เคยเลี้ยงเป็ดมาก่อน ต้องเก็บกวาดสิ่งปฏิกูล วัสดุรองพื้น ออกจากโรงเรือนให้มากที่สุด
4. ล้างทำความสะอาดโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยงด้วยน้ำสะอาดแล้วพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ฆ่าแมลง ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรือนให้ทั่ว

5. สำหรับลูกเป็ดให้ใส่วัสดุรองพื้นที่แห้ง และสะอาด เช่น แกลบรองพื้นโรงเรือนหนา ประมาณ 1-2 นิ้ว พร้อมติดตั้งอุปกรณ์สำหรับกกลูกเป็ด แผงกั้นล้อมบริเวณที่จะเลี้ยงลูกเป็ด อุปกรณ์ให้น้ำให้อาหาร และกั้นผ้าม่านโดยรอบ เพื่อป้องกันลมโกรก และฝนสาด

6. สำหรับเป็ดระยะให้ไข่ ควรใส่วัสดุรองพื้นที่แห้งและสะอาด โดยเฉพาะในส่วนของพื้นที่ไข่

7. หากมีการปลดเป็ดฝูงเก่าออกควรมีการพักโรงเรือนหลังจากการทำมาความสะอาดและพ่นยาฆ่าเชื้อแล้วอย่างน้อย 21 วัน ก่อนนำฝูงเป็ดใหม่เข้าเลี้ยง

เตรียมอุปกรณ์

ภาชนะให้น้ำและอาหาร ภาชนะให้น้ำและอาหารจะต้องเพียงพอกับจำนวนเป็ดที่เลี้ยงในแต่ละรุ่น และอายุโดยคำนวณจากขนาดที่เหมาะสม ควรดูแลความสะอาดภาชนะให้น้ำ ราน้ำหรือถังน้ำ

สำหรับน้ำที่ใช้เลี้ยงเป็ดแต่ละวัน ควรเป็นน้ำจืดที่สะอาดไม่มีสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อเป็ดปนเปื้อนอยู่ หมั่นตรวจสอบน้ำในรางอยู่เสมออย่าให้ขาดน้ำ ภาชนะให้อาหารก็เช่นกัน ควรทำความสะอาดเป็นประจำทุกวัน เพื่อป้องกันการหมักหมมของสิ่งสกปรก โดยเฉพาะเชื้อรา ซึ่งจะทำให้เกิดอันตรายแก่เป็ดได้ รวมถึงการให้ผลผลิตลดลงด้วย

โดยการขัดถูทำความสะอาดให้หมดคราบเศษอาหาร คราบตะไคร่น้ำ หรือตะกอนต่างๆ ให้สะอาดทุกวัน เพื่อมิให้น้ำเน่าเสีย

ภาชนะใส่น้ำให้ลูกเป็ด

การเริ่มต้นเลี้ยงเป็ด

ในการเริ่มต้นเลี้ยงเป็ดสามารถทำได้หลายวิธี คือ

1. ซื้อไข่มาฟัก ลงทุนน้อยแต่ผู้เลี้ยงจะต้องมีความชำนาญในการฟักไข่ มีตู้ฟัก
2. ซื้อลูกเป็ดมาเลี้ยง ลงทุนไม่มาก
3. ซื้อเป็ดสาวมาเลี้ยง เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาก เพราะเป็นวิธีที่สะดวก

การเลือกพันธุ์เป็ดสำหรับเลี้ยง

1. เป็นลูกเป็ดที่ได้จากพ่อแม่เป็ดที่ดีให้ผลผลิตสูง
2. ผลิตจากฟาร์มที่เชื่อถือได้
3. มีลักษณะดีตรงตามสายพันธุ์และประเภทของเป็ด
4. มีอัตราการตายต่ำ

การเลือกอาหารเปิด

การเลือกอาหารเปิด มีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะต้นทุนการเลี้ยงขึ้นกับอาหารสัตว์ 70-75% ของต้นทุนในการผลิตทั้งหมด

1. อาหารเปิดควรเป็นอาหารที่ตรงกับอายุของเป็ด
2. คุณภาพของอาหารดีอย่างสม่ำเสมอ
3. ไม่มีวัสดุปนปลอมและสารพิษโดยเฉพาะเชื้อรา
4. ผลิตจากโรงงานที่มีมาตรฐานเชื่อถือได้
5. ราคาไม่สูงจนเกินไป

การเลี้ยงดู

1. การเลี้ยงลูกเป็ด อายุ 0-2 สัปดาห์ เป็นช่วงที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถ้าลูกเป็ด แข็งแรง เติบโตสม่ำเสมอ สมบูรณ์ มีภูมิคุ้มกันโรคระบาดแล้ว ระยะเวลาต่อไปจะไม่ประสบปัญหา ดังนั้น ก่อนนำลูกเป็ดไข่เข้ามาเลี้ยงควรทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์ โรงเรือนควรป้องกันลมฝนได้ ระบายอากาศได้ดี ต้องเปลี่ยนวัสดุรองพื้นใหม่ทุกครั้งที่น่าลูกเป็ดเข้าคอก โดย เป็ดอายุ 0-1 สัปดาห์ใช้พื้นที่ 30 ตัว/ตารางเมตร ถ้าอายุ 1-2 สัปดาห์ใช้พื้นที่ 23 ตัว/ตารางเมตร และอายุ 2-3 สัปดาห์ ใช้พื้นที่ 15 ตัว/ตารางเมตร ใช้หลอดไฟทุกขนาด 120 วัตต์/200 ตัว อุณหภูมิ ดังนี้

อายุ	อากาศร้อน		อากาศเย็น	
	องศา F	องศา C	องศา F	องศา C
1 วัน	95	35	95	35
2-7 วัน	95-90	35-32	95-90	35-32
1-2 สัปดาห์	90-80	32-26	90-80	32-26
2-3 สัปดาห์	หยุดกก		80-75	26-23

เมื่อลูกเป็ดมาถึงฟาร์มควรเตรียมน้ำสะอาด หากใช้น้ำประปาควรเปิดน้ำเก็บไว้ข้ามคืน ก่อนควรระวังไม่ให้คอกชื้นแฉะ และให้อาหารครั้งละเล็กน้อยบ่อยๆ ในระยะ 2 วันแรก ควรให้อาหารผสม ชนิดผงโปรตีน 17-18% คลุกน้ำพohมาดๆ ใส่ในภาชนะแบบราบ

2. การเลี้ยงเป็ดอายุ 3-8 สัปดาห์ ควรเอาใจใส่ด้านอาหารและการจัดการเลี้ยงดูที่เหมาะสม โดยอาจจะเลี้ยงปล่อยไล่ทุ่งตอนกลับคอกเวลาเย็น หรือเลี้ยงในโรงเรือนที่มีลานดินยื่นออกมา นอกโรงเรือนให้ลูกเป็ดเล่นและพักผ่อนเวลากลางวัน ส่วนกลางคืนขังไว้ในโรงเรือนกันห้องให้อยู่รวมกัน 5-6 ตัว/ตารางเมตร และให้อาหารลูกเป็ดวันละ 2 ครั้ง คือ เช้า 7.00-8.00 น. และบ่าย 14.00-15.00 น. เป็นอาหารชนิดผงคลุกน้ำให้ขึ้นพohมาดๆ ทำให้กินได้ง่าย และไม่ตกหล่นมาก มีน้ำสะอาดให้กินเพียงพอ

3. การเลี้ยงเป็ดอายุ 9-20 สัปดาห์ ช่วงอายุ 9-16 สัปดาห์ต้องเลี้ยงแบบจำกัดอาหาร เพื่อควบคุมน้ำหนักไม่ให้อ้วนเกินไป เพราะถ้าอ้วนเป็ดจะไข่น้อย เมื่ออายุ 17 สัปดาห์ขึ้นไป ให้เปิดกินอาหารเต็มที่ เพื่อมีความสมบูรณ์พร้อมให้ไข่เมื่ออายุ 21 สัปดาห์ ผู้ที่ต้องการเลี้ยงเป็ดไข่แบบกรุงตบข้างเดี่ยวให้ แยกเปิดขึ้นกรงตบ ขนาด 30 x 30 x 30 เซนติเมตร และควรฉีดวัคซีนป้องกันโรคคหิวาต์เป็ด ตัวละ 2 ซี.ซี.

4. การเลี้ยงเป็ดอายุ 21 สัปดาห์ขึ้นไป ระยะเวลาเปิดต้องการอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการค่อนข้างสูง ปริมาณอาหารที่ใช้ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่าง 100-160 กรัม/ตัว/วัน หากให้อาหารไม่เต็มที่ขนาดของไข่จะเล็กลง

การให้แสงสว่าง

มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเปิดสามารถกินน้ำและอาหารได้ตลอดเวลา การเจริญเติบโตเปิดไม่ชะงัก สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ผู้เลี้ยงต้องมีการจัดการแสงที่เหมาะสม

อายุ (วัน)	จำนวนชั่วโมงให้แสง	ช่วงเวลาปิด	ความเข้มแสง
1	24	-	หลอดไฟฟ้าขนาด 30-60 วัตต์ เฉพาะกลางคืน (ความเข้มแสง > 40 Lux) กลางวันแสงธรรมชาติ
2	23	24.00-1.00 น.	
3	22	23.00-1.00 น.	
4	21	23.00-2.00 น.	
5	20	22.00-2.00 น.	
6	19	22.00-3.00 น.	
7	18	21.00-3.00 น.	
8-15	18		เวลา 21.00-6.00 น.
16	12	แสงธรรมชาติ	แสงที่ความเข้ม 5 Lux
17	12		เพื่อฝึกการเข้ารังไข่

การฝึกเข้ารังไข่

เมื่อเปิดอายุได้ 16 สัปดาห์ ควรเริ่มนำรังไข่เข้าแล้ว เพื่อฝึกให้เปิดเข้ารังไข่ โดยในตอนกลางคืน (21.00-6.00 น) ควรเปิดไฟให้มีความเข้มแสงประมาณ 5 Lux ในบริเวณรังไข่ และบริเวณรังไข่ควรมีประตู โดยจะเปิดประตูเฉพาะเวลาที่ให้แสงในเวลากลางคืน และปิดในเวลากลางวัน เพื่อให้เปิดรู้เวลาเข้าไข่ และป้องกันไม่ให้ไข่สกปรก

การเลี้ยงระยะเปิดไข่ (อายุ 20 สัปดาห์ถึงปลดระวาง)

เปิดจะเริ่มให้ไข่เมื่ออายุประมาณ 20-22 สัปดาห์ และจะมีอายุการให้ผลผลิตติดต่อกันนานถึง 52 สัปดาห์ หลังจากนั้นแล้ว ควรพิจารณาว่าผลผลิตไข่ที่ได้จะคุ้มกับการลงทุนไปหรือไม่ ถ้าไม่ก็ควรจะปลดเปิดออกขาย

การจัดการเปิดไข่ระยะให้ไข่

1. ให้อาหารเต็มที่ เพิ่มอาหารขึ้นวันละ 10 กรัมต่อตัว ภาชนะใส่อาหารต้องล้างทำความสะอาดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
2. รังน้ำควรล้างทำความสะอาดอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง
3. การเก็บไข่จะต้องทำอย่างระมัดระวัง ควรใส่ถาดไข่ที่สะอาด คัดแยกไข่แตก ร้าวหรือบอบออก
4. ตรวจสอบสุขภาพโดยทั่วไป และสุขภาพเปิดเป็นประจำ หากพบเปิดตายมากควรรับแจ้งสัตวแพทย์
5. พื้นคอกควรแห้ง รวมทั้งวัสดุรองรังไข่ควรแห้งและสะอาด
6. ภายในโรงเรือนจะต้องมีการระบายหรืออากาศหมุนเวียนได้เป็นอย่างดี อาจใช้พัดลมช่วย

การควบคุมน้ำหนักตัวเปิด

การควบคุมน้ำหนักเปิดในระยะเปิดรุ่นนี้มีความสำคัญมาก จะต้องคอยระวังไม่ให้เปิดอ้วนหรือมีไขมันสะสมมากเกินไป จำเป็นต้องชั่งน้ำหนักตัว ประมาณ 10% ของฝูงทุกๆ 2 สัปดาห์ เพื่อหาน้ำหนักตัวเฉลี่ยของฝูง เปรียบเทียบกับน้ำหนักตัวมาตรฐาน

ตารางที่ 1   น้ำหนักตัวมาตรฐานสำหรับเป็ดไข่

อายุ (สัปดาห์)	น้ำหนักตัว (กิโลกรัม)
7	1,325
9	1,506
11	1,612
13	1,717
15	1,823
17	1,898
19	1,988

ที่มา : การผลิตสัตว์ปีก (ผศ.ดร.ประภากร ธาราฉาย, 2560)

อาหารเป็ด

อาหารสำเร็จรูป เป็นอาหารเม็ด ซึ่งมีใช้เลี้ยงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงระยะไข่ มีผลดีก็คือ การจัดการให้อาหารสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพการใช้อาหารสูงกว่า เป็ดใช้พลังงานในการกินอาหารน้อยกว่าแบบอื่น รังน้ำสะอาดไม่ค่อยสกปรก ประหยัดอาหารได้ 15-20% เพราะหกล่อนน้อยแม้มีการหกล่อนก็สามารถเก็บกินได้ แต่มีข้อเสียคือ อาหารมีราคาแพง อาจทำให้ผู้เลี้ยงไม่คุ้มทุน การใช้หัวอาหารเป็ด

เป็นหลักในการประกอบสูตรอาหาร หัวอาหารเป็นอาหารเข้มข้นที่ผสมจากวัตถุดิบอาหาร สัตว์ พืช โปรตีนจาก พืช สัตว์ วิตามิน แร่ธาตุ และยาบางชนิด ยกเว้น พวกธัญพืชหรือวัตถุดิบบางอย่าง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและลดต้นทุนค่า อาหารของผู้ซื้อ แต่ละท้องถิ่นที่มี วัตถุดิบบางอย่างราคาถูก เช่น ปลายข้าว รำ ละเอียดและรำหยาบ เมื่อผสมกันแล้วจะได้อาหารสมดุลที่มีโภชนาการต่างๆ ครบถ้วน ตามความต้องการของร่างกายสัตว์ ก่อนนำอาหารผสมไปเลี้ยงเปิดต้องคลุกน้ำให้พอหมาดๆ ร่วนไม่เกาะเป็นก้อน ลดการฟุ้งกระจายและการและการหกล่อนได้มาก วิธีนี้จะมีความยุ่งยากกว่าวิธีแรก แต่นิยมใช้เกษตรกรสามารถผสมอาหารใช้เองเพื่อลดต้นทุน ดังนี้

ตารางที่ 2 สูตรอาหารเปิดไข่

สูตรที่ 1 (610)		สูตรที่ 2 (611)		สูตรที่ 3 (612)	
วัตถุดิบ	เปิดสวาก่อนไข่ (6-22 สัปดาห์)	วัตถุดิบ	เปิดสวาก่อนไข่ (6-22 สัปดาห์)	วัตถุดิบ	เปิดสวาก่อนไข่ (6-22 สัปดาห์)
	กิโลกรัม		กิโลกรัม		กิโลกรัม
ปลายข้าว	47.5	ปลายข้าว	47.4	รำละเอียด	25
รำละเอียด	25	รำละเอียด	25	มันเส้นบด	40
กากถั่วเหลือง (44%โปรตีน)	7.3	กากถั่วเหลือง (44%โปรตีน)	7.5	กากถั่วเหลือง (44%โปรตีน)	13.9
ปลาป่น (55%โปรตีน)	5.5	ปลาป่น (55%โปรตีน)	5.5	ปลาป่น (55%โปรตีน)	6.5
รำหยาบ	8	รำหยาบ	8	รำหยาบ	8
ไบโกระถินป่น/ไบมันสำหรับหลังป่น	4	ไบโกระถินป่น/ไบมันสำหรับหลังป่น	4	ไบโกระถินป่น/ไบมันสำหรับหลังป่น	4
โตแคลเซียมฟอสเฟต (P/18)	1	โตแคลเซียมฟอสเฟต (P/18)	1	โตแคลเซียมฟอสเฟต (P/18)	1
เปลือกหอยบด	1	เปลือกหอยบด	1	เปลือกหอยบด	1
เกลือป่น	0.45	เกลือป่น	0.45	เกลือป่น	0.45
แร่ธาตุวิตามินรวม (ตามระยะอายุสัตว์)	0.25	แร่ธาตุวิตามินรวม (ตามระยะอายุสัตว์)	0.25	แร่ธาตุวิตามินรวม (ตามระยะอายุสัตว์)	0.25
รวม	100	รวม	100	รวม	100.1
โปรตีนในอาหาร (%)	15	โปรตีนในอาหาร (%)	15	โปรตีนในอาหาร (%)	15
พลังงานใช้ประโยชน์ (กิโลแคลอรี/กก.)	2,700	พลังงานใช้ประโยชน์ (กิโลแคลอรี/กก.)	2,700	พลังงานใช้ประโยชน์ (กิโลแคลอรี/กก.)	2700

ที่มา กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 2 สูตรอาหารเปิดไข่ อายุ 22-48 สัปดาห์

สูตรที่ 1 (613)		สูตรที่ 2 (614)		สูตรที่ 3 (615)	
วัตถุดิบ	เปิดไข่ (22-48สัปดาห์)	วัตถุดิบ	เปิดไข่ (22-48 สัปดาห์)	วัตถุดิบ	เปิดไข่ (22-48 สัปดาห์)
	กิโลกรัม		กิโลกรัม		กิโลกรัม
ปลายข้าว	47	ข้าวโพดบด	51.25	รำละเอียด	10
รำละเอียด	15	รำละเอียด	10	มันเส้นบด	43
กากถั่วเหลือง (44%โปรตีน)	18.2	กากถั่วเหลือง (44%โปรตีน)	19	กากถั่วเหลือง (44% โปรตีน)	25.2
ปลาป่น (55%โปรตีน)	7	ปลาป่น (55%โปรตีน)	7	ปลาป่น (55% โปรตีน)	8
ไบกะถันป่น/ไขมันสำปะหลังป่น	3	ไบกะถันป่น/ไขมันสำปะหลังป่น	3	ไบกะถันป่น/ไขมันสำปะหลังป่น	3
โดแคลเซียมฟอสเฟต (P/18)	1.2	โดแคลเซียมฟอสเฟต (P/18)	1.2	โดแคลเซียมฟอสเฟต (P/18)	1.2
เปลือกหอยบด	7.5	เปลือกหอยบด	7.5	เปลือกหอยบด	7.5
ดีแอล-เมทไธโอนีน	0.35	ดีแอล-เมทไธโอนีน	0.3	ไขมันสัตว์/น้ำมันพืช	1
เกลือป่น	0.5	เกลือป่น	0.5	ดีแอล-เมทไธโอนีน	0.35
แร่ธาตุวิตามินรวม (ตามระยะอายุสัตว์)	0.25	แร่ธาตุวิตามินรวม (ตามระยะอายุสัตว์)	0.25	เกลือป่น	0.5
รวม	100	รวม	100	แร่ธาตุวิตามินรวม (ตามระยะอายุสัตว์)	0.25
โปรตีนในอาหาร (%)	18	โปรตีนในอาหาร (%)	18	รวม	100
พลังงานใช้ประโยชน์ (กิโลแคลอรี/กก.)	2,750	พลังงานใช้ประโยชน์ (กิโลแคลอรี/กก.)	2,750	โปรตีนในอาหาร (%)	18
				พลังงานใช้ประโยชน์ (กิโลแคลอรี/กก.)	2,750

ที่มา กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 2 สูตรอาหารเปิดไข่ อายุ 48 สัปดาห์ขึ้นไป

สูตรที่ 1 (616)		สูตรที่ 2 (617)		สูตรที่ 3 (618)	
วัตถุดิบ	เปิดไข่ (48สัปดาห์)	วัตถุดิบ	เปิดไข่ (48 สัปดาห์)	วัตถุดิบ	เปิดไข่ (48 สัปดาห์)
	กิโลกรัม		กิโลกรัม		กิโลกรัม
ปลายข้าว	41.8	ข้าวโพดบด	46	รำละเอียด	24.5
รำละเอียด	30	รำละเอียด	25	มันเส้นบด	39
กากถั่วเหลือง (44%โปรตีน)	9.75	กากถั่วเหลือง (44%โปรตีน)	10.55	กากถั่วเหลือง (44% โปรตีน)	17.45
ปลาป่น (55%โปรตีน)	7	ปลาป่น (55%โปรตีน)	7	ปลาป่น (55% โปรตีน)	7.5
ใบกระถินป่น/ไขมันสำปะหลังป่น	3	ใบกระถินป่น/ไขมันสำปะหลังป่น	3	ใบกระถินป่น/ไขมันสำปะหลังป่น	3
โดแคลเซียมฟอสเฟต (P/18)	1.1	โดแคลเซียมฟอสเฟต (P/18)	1.1	โดแคลเซียมฟอสเฟต (P/18)	1.1
เปลือกหอยบด	6.5	เปลือกหอยบด	6.5	เปลือกหอยบด	6.5
ดีแอล-เมทไธโอนีน	0.1	ดีแอล-เมทไธโอนีน	0.1	ดีแอล-เมทไธโอนีน	0.2
เกลือป่น	0.5	เกลือป่น	0.5	เกลือป่น	0.5
แร่ธาตุวิตามินรวม (ตามระยะอายุสัตว์)	0.25	แร่ธาตุวิตามินรวม (ตามระยะอายุสัตว์)	0.25	แร่ธาตุวิตามินรวม (ตามระยะอายุสัตว์)	0.25
รวม	100	รวม	100	รวม	100
โปรตีนในอาหาร (%)	16	โปรตีนในอาหาร (%)	16	โปรตีนในอาหาร (%)	16
พลังงานใช้ประโยชน์ (กิโลแคลอรี/กก.)	2,750	พลังงานใช้ประโยชน์ (กิโลแคลอรี/กก.)	2,750	พลังงานใช้ประโยชน์ (กิโลแคลอรี/กก.)	2,750

ที่มา กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การจัดการรังไข่และเก็บไข่

ตอนกลางคืน (เวลา 21:00-6:00 น.) ควรเปิดไฟให้มีความเข้มแสงประมาณ 5 Lux ในบริเวณรังไข่ และบริเวณรังไข่ควรมีประตู โดยจะเปิดประตูเฉพาะเวลาที่ให้แสงในเวลากลางคืน และปิดในเวลากลางวัน เพื่อให้เปิดรู้เวลาเข้าไข่ นอกจากนี้ภายในรังไข่ต้องมีวัสดุรองพื้น ได้แก่ แกลบ หรือฟางที่แห้งสะอาด ปราศจากความชื้น เพื่อป้องกันไข่สกปรก ควรเก็บไข่วันละ 2 ครั้ง (เช้า 6.00น. และ 10.00 น.) โดยเก็บไข่ที่อยู่บนพื้นที่ยังไข่ก่อน และต้องมั่นใจได้ว่าจะไม่มีไข่ตกค้างอยู่ในรังไข่ กลางวันไม่ควรให้เปิดเข้าไปในพื้นที่รังไข่ จะเป็นการกระตุ้นการกกไข่ ซึ่งส่งผลให้ผลผลิตไข่ลดลง

โรคเปิดที่สำคัญ

โรคคอหิวด์เปิด (Duck cholera)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย Pasteurella multocida

อาการ เปิดจะซึม เบื่ออาหาร กระจายน้ำจืด มีไข้สูง ถ้าคลำดูที่คอและเท้าจะร้อน มักจะจับกลุ่มกันอยู่ใกล้บริเวณรางน้ำ อุจจาระมีสีขาวปนเขียวและมีลักษณะเป็นยางเหนียวบางครั้งเป็นจะตายอย่างกะทันหัน หรือถ้าเป็นเรื้อรังจะทำให้ข้อเข่า ข้อเท้าอักเสบบวมทำให้เคลื่อนไหวลำบาก ในเปิดไข่จะทำให้ไข่ลดลงได้

การรักษา การใช้ยาซัลฟา หรือยาปฏิชีวนะจะช่วยลดความเสียหายในฝูงเปิดที่เริ่มเป็นระยะแรกยาซัลฟา (ยาซัลฟา, ซัลฟาเมอราซีน, ซัลฟาเมทราซีน) ยาปฏิชีวนะ (คลอเตตรา ซัยคลิน, ออกซีเตตราซัยคลิน) ผสมอาหาร 500 กรัม ต่ออาหาร 1 ตัน จะช่วยลดความรุนแรงได้

การป้องกัน

ทำวัคซีนป้องกันคอหิวด์เปิด โดยทำครั้งแรกเมื่อเปิดอายุ 2 เดือนและทำซ้ำทุก 3 เดือน โดยฉีดเข้ากล้ามเนื้อออกตัวละ 1 ซีซี

โรคค็อกเพลก (กาฬโรคเปิด)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส Herpes Virus

อาการ เปิดจะแสดงอาการซึม ขาอ่อน นอนมอบ ตัวสั้น ต่อมาไม่ช้าจะเกิดอาการอัมพาต กระจายน้ำจืด ท้องร่วง เบื่ออาหาร ปีกตก ไม่ค่อยเคลื่อนไหว มีน้ำลายไหลออกมาก่อนข้างเหนียว เมื่อเป็นมากจะมีน้ำมูกไหลออกมามากด้วย ตาและ จมูกสกปรก หายใจมีเสียงครืดคราด อุจจาระสีเขียวปนเหลือง บางครั้งมีเลือดปน บริเวณรอบๆ ทวารจะแดงซ้ำ หายใจลำบาก อัตราการตาย 70-100%

การป้องกัน โดยการทำวัคซีนป้องกัน ดังนี้

ครั้งแรก ทำเมื่อเป็นอายุ 1 เดือน ทำซ้ำทุกๆ 2-3 เดือน โดยฉีดเข้ากล้ามเนื้อหน้าอกตัวละ 1 ซีซี

ครั้งที่สอง เมื่อเปิดอายุ 3 เดือน

ครั้งที่สาม เมื่อเปิดอายุ 6 เดือน

การรักษา ไม่มียารักษาโรคนี้ได้ผล คงมีแต่การป้องกันเท่านั้น

โรคตับอักเสบติดต่อของลูกเป็ด (Duck virus hepatitis)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส มีอัตราการตายสูง มักเกิดกับลูกเป็ดอายุ 1 วันจนถึง 4 อาทิตย์ ส่วนลูกเป็ดอายุ 1 เดือนมักไม่เป็นโรคเพราะมีความต้านทาน

อาการ ลูกเป็ดแสดงอาการโรคนี้นั้นชนิดเฉียบพลัน คือ ไม่เคลื่อนไหวชั่วขณะแล้วจะล้มลงนอนคะแคง ชักอกรแอ่น คอหงาย เท้าทั้งสองแสดงท่าพยุ่น้ำไปข้างหลัง และตายภายใน 30 นาที ลูกเป็ดอายุ 1 วัน หากได้รับเชื้อจะแสดงอาการของโรครวดเร็วมากภายใน 26 ชั่วโมงหลังรับเชื้อ

การป้องกัน ให้ทำวัคซีนโดยใช้แท่งที่ฝังผิดเท้าเป็ดจะคุ้มโรคได้ภายใน 2 วัน หรืออาจ ใช้ซีรัมฉีดป้องกันโรคระบาด โดยเก็บโลหิตจากเป็ดที่เคยป่วยและหายจากโรคนี้นำมาแยกเอาซีรัม ใช้สำหรับฉีดป้องกันและรักษาโรคนี้นี้ได้ หรือใช้พันธุ์ที่ต้านทานโรค

โรคนิวคัสซิมโดรม (New duck syndrome)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย Riemerella (Pasteruella) สาเหตุโน้มนำ คือการเลี้ยงเป็ดหนาแน่นเกินไป การระบายอากาศในเรือนไม่ดี แอมโมเนียสูง คุณภาพลูกเป็ดไม่ดี การกกไม่ดี

อาการ

พบในลูกเป็ดอายุ 1-8 สัปดาห์ มีอาการท้องร่วง เยื่อตาอักเสบ ไอจาม ยืนไม่มั่นคง หัวและคอสำนบิตชักตาย อัตราการตาย 2-3% อาจสูงถึง 95%

การป้องกัน

- เข้มงวดเรื่องการสุขาภิบาล
- การจัดหาลูกเป็ดจากแหล่งที่เชื่อถือได้
- ฉีดวัคซีนเป็ดอายุ 1-2 สัปดาห์ (ในพื้นที่ที่มีการระบาด)

การรักษา

ให้ยาแอมพิซิลลิน เพนนิซิลลินจี อีริโทรมัยซิน และไทโลซิน ในรูปของการผสมน้ำให้กิน หรือฉีด สัตว์ที่แสดงอาการป่วยแล้วมักไม่ตอบสนองต่อการรักษาควรคัดทิ้ง

โรคบิด (Coccidiosis)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อโปรโตซัว

อาการ ท้องร่วงและอาจมีโลหิตปนมากับอุจจาระ เนื่องจากลำไส้อักเสบอย่างแรง

การป้องกัน

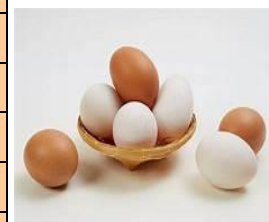
- การจัดการสุขาภิบาลในฟาร์มให้ดีเป็นวิธีที่ดีที่สุด หมั่นดูแลรักษาพื้นคอกให้แห้งอยู่เสมอ ที่ให้น้ำควรมีตะแกรงรอง และมีช่องระบายน้ำออก
- ใช้ยาพวกซัลฟาผสมน้ำ หรืออาหาร เช่น ซัลฟานีออกซาลิน ซัลฟาเมทาซีน หรือ ไนโตรพิวราโซน

ตารางที่ 3 โปรแกรมยาและวัคซีนสำหรับเป็ดไข่

โปรแกรมยาและวัคซีนสำหรับเป็ดไข่			
อายุผลผลิตไข่	ยา วิตามิน วัคซีน	วิธีให้	หมายเหตุ
ก่อนไข่	ยาปฏิชีวนะ ๓ วัน	ละลายน้ำ	ป้องกันการติดเชื้อ
	ยาถ่ายพยาธิ	ละลายน้ำ	
	วัคซีนอหิวาต์สัตว์ปีก	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	เฉพาะพื้นที่ที่มีการระบาด โดยให้วัคซีนหลังจากวัคซีนกาฬโรคเป็ดอย่างน้อย ๒ สัปดาห์
ระยะไข่	วัคซีนกาฬโรคเป็ด	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อหน้าอก	ทุก ๖ เดือน
	วัคซีนอหิวาต์สัตว์ปีก	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	เฉพาะพื้นที่ที่มีการระบาด โดยให้วัคซีนหลังจากวัคซีนกาฬโรคเป็ดอย่างน้อย ๒ สัปดาห์

โภชนาการสารอาหารในไข่เป็ด เปรียบเทียบกับไข่ไก่

สารอาหาร	หน่วยนับ	ไข่เป็ด	ไข่ไก่
พลังงาน	แคลอรี	180	169
ไขมัน	กรัม	12.6	11.9
คาร์โบไฮเดรต	กรัม	4.1	1.7
โปรตีน	กรัม	11.7	12.7
แคลเซียม	มิลลิกรัม	71.0	76.0
เหล็ก	มิลลิกรัม	2.8	3.5
วิตามินบี 1	มิลลิกรัม	0.27	0.08
วิตามินบี 2	มิลลิกรัม	0.56	0.48
วิตามินบี 5	มิลลิกรัม	0.1	0.1

ที่มา : <https://guru.sanook.com/9539/>

ประโยชน์ของไข่

1. อุดมไปด้วยวิตามินชนิดต่างๆ และแร่ธาตุมากมาย เช่น วิตามิน B, C, D, E และวิตามิน K
2. ช่วยลดความดันโลหิต (เปปไทด์ในไข่สามารถช่วยลดระดับความดันโลหิตในเลือดสูงได้)
3. เป็นแหล่งโปรตีนที่ดีเยี่ยม
4. มีไขมันโอเมก้า 3 ซึ่งเป็นไขมันที่มีความจำเป็นต่อร่างกาย แล้วยังช่วยบำรุงหัวใจให้แข็งแรง
5. อุดมไปด้วยกรดอะมิโนที่สำคัญต่อร่างกายถึง 9 ชนิด
6. บำรุงสมองและระบบประสาทในไข่เพียง 1 ฟอง มีโคลีนมากถึง 20% ที่ร่างกายควรได้รับต่อวัน ซึ่งโคลีนเป็นส่วนประกอบของเยื่อหุ้มเซลล์เยื่อหุ้มสมอง ส่งผลให้สมองและระบบประสาทแข็งแรง

7. อุดมไปด้วย ลูทีน และซีแซนทีน สารทั้ง 2 ชนิดนี้เป็นสารแคโรทีนอยด์ที่มีความสำคัญกับสุขภาพดวงตา และยังช่วยลดความเสี่ยงโรคจอประสาทตาเสื่อมได้อีกด้วย
8. มีทริปโตเฟน และไทโรซีน ซึ่งกรดอะมิโนเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นสารต้านอนุมูลอิสระ
9. มีวิตามินบี 12 สูง มีฤทธิ์เป็นสารต้านอนุมูลอิสระ และเป็นแร่ธาตุที่สำคัญในกระบวนการแปลงโฮโมซิสเตอีน ตัวร้ายให้กลายเป็นโมเลกุลที่ปลอดภัยต่อร่างกาย อย่างเช่น กลูต้าไธโอน เป็นต้น
10. แหล่งอุดมแคลเซียม ไข่มีแคลเซียมสูงถึง 50 มิลลิกรัม หรือ 5% ของแคลเซียมที่ควรได้รับต่อวัน
11. ลดความเสี่ยงการเกิดโรคหัวใจ ช่วยลดการอักเสบอันเป็นสาเหตุของโรคหัวใจ
12. ลดความพิการตั้งแต่กำเนิด หญิงที่กำลังตั้งครรภ์ต้องการโฟเลตในปริมาณที่มากกว่าปกติเพื่อสร้างเสริมให้ทารกในครรภ์มีสุขภาพดีและเจริญเติบโตอย่างแข็งแรงสมบูรณ์ และในไข่ยังมีปริมาณโฟเลตอยู่ถึง 44 ไมโครกรัม คิดเป็น 11% ของปริมาณที่ควรได้รับต่อวัน
13. แหล่งวิตามินเอที่สำคัญ มีถึง 19% ของปริมาณที่ควรได้รับต่อวัน วิตามินเอทำหน้าที่สำคัญในการสร้างเสริมระบบภูมิคุ้มกันให้แข็งแรง
14. บำรุงผลและเล็บ สารอาหารและวิตามินต่าง ๆ โดยเฉพาะซิลเฟอร์ช่วยบำรุงดูแลสุขภาพผมและเล็บได้
15. ป้องกันสารอนุมูลอิสระทำลายเซลล์ สารเซเรเนียมในไข่เป็นแร่ธาตุสำคัญ ซึ่งทำหน้าที่ลดการถูกทำลายของเซลล์จากสารต้านอนุมูลอิสระ ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดโรคมะเร็งและเนื้องอก โดยเฉพาะโรคมะเร็งต่อมลูกหมาก
16. ช่วยในการมองเห็นและลดความเสี่ยงโรคต้อกระจก
17. สร้างเสริมการทำงานของระบบภูมิคุ้มกัน ไข่มีธาตุเหล็กที่ทำหน้าที่สร้างเสริมการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันให้แข็งแรงและการผลิตเซลล์เม็ดเลือดแดงให้เป็นไปอย่างปกติอีกด้วย
18. ช่วยลดน้ำหนัก
19. เป็นของแหล่งวิตามินดี วิตามินดีเป็นแร่ธาตุสำคัญที่สร้างเสริมระบบภูมิคุ้มกันในร่างกาย
20. ลดอาการอักเสบ สารที่ช่วยในการลดการอักเสบในร่างกายก็คือโคลิน ที่สามารถหาได้ในไข่
21. มีประโยชน์ต่อทารกในครรภ์ โคลินในไข่เป็นสารอาหารที่สำคัญต่อการตั้งครรภ์จะช่วยพัฒนาสมองและป้องกันการเกิดความผิดปกติในต่อประสาท
22. ลดความเสี่ยงโรคหัวใจและหลอดเลือด สารอาหารในไข่ช่วยป้องกันการแข็งตัวของเลือด ช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดหัวใจวายและโรคหลอดเลือดหัวใจได้
23. บำรุงความจำ แร่ธาตุและวิตามินในไข่ที่สูงสามารถช่วยสร้างเสริมการทำงานของสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความจำและการเรียนรู้ได้
24. ราคาไม่แพงสามารถซื้อได้ทั่วไป
25. ทำอาหารได้หลากหลาย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านกายภาพ

\$\$\$\$\$\$\$\$

จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตอนปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยา สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่ มีคลองธรรมชาติจำนวน 548 คลอง อยู่ฝั่งตะวันออก 348 คลอง (อำเภอเมืองสมุทรปราการ บางบ่อ บางพลี และบางเสาธง) และฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา 200 คลอง (อำเภอพระประแดงและพระสมุทรเจดีย์) นอกจากนี้ ยังมีคลองระบายน้ำซึ่งส่วนใหญ่เป็นคลองธรรมชาติ 14 คลอง และคลองชลประทาน 13 คลอง กระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ ซึ่งถือได้ว่ามีแหล่งน้ำเพียงพอในการทำเกษตรกรรม ลักษณะอากาศเป็นแบบชายทะเล เนื่องจากมีพื้นที่บางส่วนอยู่ติดกับอ่าวไทยจึงได้รับอิทธิพลของลมทะเลและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ อากาศเย็นสบายตลอดปีไม่ร้อนจัดและไม่หนาวเย็นจนเกินไป อุณหภูมิเฉลี่ย 28.9 องศาเซลเซียส ปริมาณฝนตกสะสมตลอดปี 2562 ประมาณ 877.97 มิลลิเมตร (จำนวน 90 วัน) และปริมาณฝนตก เฉลี่ย 10 ปี เท่ากับ 1,213.76 มิลลิเมตร (จำนวน 126 วัน/ปี) ลักษณะของดิน เนื้อดินบนและดินล่างเป็นดินเหนียว หรือดินเหนียวปนทรายแห้ง ดินเป็นกรดจัดมากถึงต้งปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลางถึงสูง บางบริเวณเป็นดินเค็มและดินกรด เนื่องจากมีน้ำทะเลท่วมถึง และพบปริมาณกำมะถันหรือสารจาโรไซด์ในดินสูง การคมนาคมขนส่งของจังหวัดมีความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ศูนย์กลางขนส่งทางบก ทางน้ำ และอากาศ สามารถเดินทางไปมาสะดวก ประกอบกับมีอุตสาหกรรมการผลิต และการแปรรูปสินค้าหลายประเภท โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์ ปลาปน กากถั่วเหลือง โรงสีข้าว และโรงฆ่าสัตว์ปีก เป็นต้น ในส่วนของสถานการณ์ภัยธรรมชาติ ปัญหาภัยแล้งอยู่ในระดับต่ำ มีเพียงบางส่วนโดยเฉพาะพื้นที่ที่ห่างไกลแหล่งน้ำจะได้รับผลกระทบบ้าง สถานการณ์น้ำท่วมพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มจึงเสี่ยงต่อน้ำท่วม เนื่องจากเป็นพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ก่อนไหลลงสู่อ่าวไทยมักจะได้รับผลกระทบจากปัญหาการระบายน้ำและอิทธิพลจากระดับน้ำทะเลขึ้นลง แต่น้ำที่ท่วมซึ่งมักใช้เวลาไม่นานในการระบายออกสู่ทะเล อีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อจังหวัดสมุทรปราการคือการรุกคืบของน้ำเค็มในช่วงหน้าแล้ง

ถึงแม้ว่าจังหวัดสมุทรปราการจะมีพื้นที่ทำการเกษตรลดน้อยลงทุกปี เนื่องจากมีการพัฒนาเมือง การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ความเจริญของการคมนาคม ประกอบกับราคาที่ดินซึ่งมีราคาสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรที่เคยเป็นเจ้าของที่ดินและประสบปัญหาในการทำการเกษตรตัดสินใจขายที่ดินให้กับนายทุน ดังนั้น การทำเกษตรกรรมที่ไม่ได้ใช้พื้นที่จำนวนมากและไม่ได้ทำในเชิงการค้าหรือพาณิชย์ ดังเช่นการเลี้ยงสัตว์ปีก ได้แก่ เป็ด ไก่ ส่วนใหญ่ผู้เลี้ยงมักเลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือนมากกว่าหากมีเหลือก็มักจะจำหน่ายภายในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่ยังมีความเหมาะสมสำหรับเกษตรกรในจังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากจังหวัดมีความพร้อมหลายด้าน อาทิเช่น แหล่งน้ำเพียงพอ สถานประกอบการอาหารสัตว์ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด ได้แก่ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) บริษัท กรุงไทยอาหาร จำกัด (มหาชน) บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) บริษัท แผลมทองสหการ จำกัด บริษัท แผลมทองอะควอเทด จำกัด และบริษัท ป.เจริญพันธ์อาหารสัตว์ จำกัด รวมทั้งโรงฆ่าสัตว์ปีก ได้แก่

บริษัท บางกอกเร็นซ์ จำกัด และร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ที่มีกระจายอยู่ทุกอำเภอ จึงควรที่จะมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเลี้ยงเปิดต่อไป อย่างไรก็ตามการเลี้ยงเปิดก็ยังมีปัญหาในบางพื้นที่ เนื่องจากความเป็นชุมชนเมือง มีหมู่บ้านจัดสรร และโรงงาน ดังนั้น การเลี้ยงเปิดในบริเวณที่ไม่เหมาะสมอาจรบกวนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้ เช่น กลิ่นจากมูลสัตว์ เสียงร้อง เป็นต้น จึงต้องพิจารณาให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวด้วย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

เป็ดไข่พันธุ์ปากน้ำ (Pak Nam Egg Duck)

\$\$\$\$\$\$\$\$

ชื่อสามัญ	เป็ดไข่พันธุ์ปากน้ำ
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Anas platyrhynchos</i>
ลักษณะประจำพันธุ์	เป็นเป็ดพื้นเมืองที่มีขนาดเล็ก เพศเมีย มีขนสีดำตลอดลำตัว หน้าอกสีขาว ปาก แข็ง เท้าสีดำ เพศผู้ มีหัวสีเขียวเข้มเป็นมัน ส่วนอื่นๆเหมือนตัวเมีย
ลักษณะเด่นและลักษณะด้อย	เลี้ยงง่าย ต้านทานโรค แข็งแรง เหมาะสำหรับเกษตรกรรายย่อยในชนบทและสำหรับผสมข้ามพันธุ์กับเป็ดพันธุ์กบินทร์บุรีจะให้ลูกผสมที่มีผลผลิตสูง เป็นพันธุ์เป็ดพื้นเมืองที่กรมปศุสัตว์อนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์อย่างต่อเนื่อง
ลักษณะการให้ผลผลิตทางเศรษฐกิจ	ให้ผลผลิตไข่ปีละ 280-300 ฟอง น้ำหนักไข่ฟองแรก 60 กรัม เริ่มไข่ฟองแรกเมื่ออายุ 18-20 สัปดาห์

การเลี้ยงเป็ดไข่ นับได้ว่าเป็นวิถีชีวิตของเกษตรกรไทยในชนบทที่มีการเลี้ยงมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยไข่เป็ดเป็นสินค้าเกษตรที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อีกทางเลือกหนึ่ง อีกทั้งไข่เป็ดยังเป็นแหล่งอาหารที่มีโปรตีนสูง และเป็นวัตถุดิบหลักที่ถูกนำไปใช้ในการแปรรูปเป็นอาหารอีกหลายชนิด เช่น ไข่เค็ม ไข่เยี่ยวม้า ของหวาน ของคาว เป็นต้น ปัจจุบันไข่เป็ดที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดมักจะมีราคาแพงกว่าไข่ไก่ เพราะเป็ดไข่เลี้ยงค่อนข้างยาก หากเป็ดเกิดอาการตกใจหรือดูแลไม่ดีพอก็จะมีอาการเลี้ยงเป็ดไข่นิยมเลี้ยงเป็ดพันธุ์ผสมระหว่างพันธุ์กากีแคมเบลล์กับพันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากเลี้ยงง่ายกว่า ทนทาน ให้ไข่ดกและให้เนื้อดี ผู้เลี้ยงบางรายจะเลี้ยงหลายสายพันธุ์รวมกัน อาทิเช่น สายพันธุ์กากี หรือที่เรียกกันอีกชื่อว่า เป็ดไข่บางปะกง เป็ดพันธุ์ปากน้ำ และเป็ดพันธุ์นครปฐม ซึ่งเป็ดพันธุ์ปากน้ำแต่เดิมนิยมเลี้ยงกันมากในเขตอ่าวไทย ได้แก่ สมุทรปราการ สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และบริเวณชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะที่ปากน้ำ อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

ประวัติ

ในปี พ.ศ.2474 มีบันทึกของคุณพ่อวิกเตอร์ ชื่อไทยคือ วิจารณ์ ธงชัย คุณพ่อวิกเตอร์ เป็นเจ้าอาวาสองค์ที่ 8 แห่งวัดเขารัต ซึ่งวัดเป็นทางการในปัจจุบัน คือ วัดอัครเทวดาราฟาแอล ที่ตั้งอยู่บริเวณตำบลท้ายบ้าน อำเภอมืองสมุทรปราการ คุณพ่อวิกเตอร์ ได้เล่าถึงการจัดกิจกรรม เพื่อหารายได้เข้าวัดตามกิจการที่นิยมทำกันในเขตนั่น คือการเลี้ยงเป็ด โดยอาศัยเป็ดพันธุ์ และภูมิความรู้จากชาวบ้านเขารัตในเขตใกล้เคียง ตำบลท้ายบ้านตั้งอยู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาทางฝั่งซ้าย มีคลองชื่อคลองปากน้ำ ขวางกั้นระหว่าง

ตลาดในเมืองกับชุมชนที่อยู่ฝั่งตรงข้าม ชาวบ้านจึงเรียกชุมชนที่ไปมาลำบากมีคลองขวางกั้นนี้ว่า ท้ายบ้านตลาด ปัจจุบันเรียกกันสั้นๆ ว่าท้ายบ้าน วัดเขารัตที่อาศัยอยู่ทางฝั่งท้ายบ้านตลาด จึงต้องมีกิจกรรมช่วยเหลือตัวเอง เพื่อไม่ให้ขาดแคลนอาหาร มีการจัดการทำนาริมทะเลในบริเวณวัดบนที่ดินที่เป็นที่ลุ่ม เพื่อให้ได้ข้าวมาบริโภค ส่วนการเลี้ยงเป็ดนั้น ตามบันทึกของวัดแจ้งว่า คุณพ่อวิกเตอร์ไม่พัฒนาการเลี้ยงเป็ดพันธุ์ปากน้ำเป็นจำนวนหลายพันตัวเลยทีเดียว โดยวัดเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ขณะที่ให้คนโรงครัวของวัดเป็นผู้ช่วยกันดูแล

แหล่งกำเนิด

ต้นกำเนิดของเป็ด ในเขตท้ายบ้าน สมุทรปราการ มาจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ โดยชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งแต่สมัยราชกาลที่ 5 กลุ่มคนจีนเหล่านี้ ส่วนใหญ่เดินทางมาจากพื้นที่ตอนใต้ของจีน ทั้งจากเมืองซัวเถา เมืองแต้จิ๋วและเมืองฮงซุน อันเป็นพื้นที่เลี้ยงเป็ดขนาดใหญ่ของจีน นอกจากการทำนาทำสวนในยามว่าง ชาวจีนแต่ละบ้าน จะมีการเลี้ยงเป็ด ทั้งเป็ดเนื้อ และเป็ดไข่ ใครที่เคยเดินทางเข้าจีนทางสนามบินที่ซัวเถาในปัจจุบัน ก็ยังคงสังเกตเห็นฟาร์มเลี้ยงเป็ดตลอดสองข้างทาง พร้อมป้ายโฆษณาเป็ดพะโล้และคอเป็ดทั้งตุ๋นรมควัน เป็นอาหารที่มีชื่อเสียงของเค้า เมื่ออพยพเข้ามาเมืองไทย ชาวจีนเหล่านี้ ก็จะนำเป็ดพันธุ์ ติดตัวมาเพาะเลี้ยงจนขยายวงกว้าง เกิดเป็นกิจการฟาร์มใหญ่ทั่วประเทศ มักจะเริ่มกิจการ ในเขตรอบนอก ที่มีชาวจีนจับกลุ่มอาศัยอยู่ ที่กรุงเทพฯ อย่างในเขตคลองเตย ก็มีความนิยมทำฟาร์มเป็ดขนาดใหญ่ ตั้งแต่ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง

พันธุ์เป็ดที่ชาวจีนนำติดตัวมาเพื่อใช้เป็นแม่พันธุ์ เมื่อผสมพันธุ์กับเป็ดพื้นเมืองของไทย จึงเกิดพัฒนาการกลายเป็นเป็ดพันธุ์พื้นเมืองใหม่ๆ มักมีชื่อเรียกตามสถานที่เลี้ยง เช่น เป็ดที่เลี้ยงในเขตจังหวัดนครปฐมก็จะเรียกพันธุ์นั้นว่า เป็ดนครปฐม แถวระนองที่เลี้ยงที่อำเภอเกาะเปอร์ ก็เรียกเป็ดเกาะเปอร์ ส่วนที่ปากน้ำเจ้าพระยาก็มีการเลี้ยงกันจนโด่งดัง เรียกเป็ดพันธุ์นี้ว่า “เป็ดปากน้ำ” จากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปเน้นทางด้านอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่ที่เคยเลี้ยงเป็ดแทบจะสูญหาย จังหวัดสมุทรปราการได้ตระหนักดีถึงเป็ดปากน้ำที่เคยเป็นสินค้าเกษตรที่มีชื่อเสียงโด่งดัง และเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำลังจะสูญหาย จึงได้ทำการส่งเสริมและอนุรักษ์ให้เกษตรกรเลี้ยงเป็ดไข่น้ำพันธุ์ปากน้ำขึ้น ซึ่งสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมกันผลิต ร่วมกันขาย ให้มีอำนาจต่อรองด้านการตลาดในรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่เป็ดปากน้ำ ตั้งแต่ปี 2561 เกษตรกรในตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ ได้รวมกลุ่มจำนวน 30 ราย เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เป็ดปากน้ำ โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้องค์ความรู้ และมอบปัจจัยการผลิต ได้แก่ พันธุ์เป็ด เวชภัณฑ์ อาหารสำเร็จรูปบางส่วน และอุปกรณ์ในการเลี้ยง เช่น ตาข่าย ภาชนะใส่น้ำใส่อาหาร ทั้งนี้ จังหวัดสมุทรปราการได้เล็งเห็นความสำคัญของเป็ดปากน้ำจึงได้สนับสนุนงบประมาณจังหวัดให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการดำเนินการส่งเสริมการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าดังกล่าวด้วย

สำหรับศูนย์เพาะพันธุ์และการวิจัยพันธุ์เป็ดในจังหวัดสมุทรปราการไม่มี ผู้เลี้ยงที่ประสงค์จะเลี้ยงสามารถสั่งซื้อหรือสั่งจองได้ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกกบินทร์บุรี ตั้งอยู่ หมู่ที่ 3 ตำบลลาดตะเคียน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี หรือสั่งซื้อจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ผู้เลี้ยงเป็ดไข่น้ำพันธุ์ปากน้ำส่วนใหญ่เป็น

เกษตรกรรายย่อยมักเลี้ยงร่วมกับการทำการเกษตรอื่น ๆ เช่น เลี้ยงปลา ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์อื่นๆ เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริมและไว้บริโภคในครัวเรือน

เปิดไข่พันธุ์ปากน้ำที่เกษตรกรเลี้ยงได้รับการสนับสนุนจากการเข้าร่วมโครงการดังกล่าวเฉลี่ยรายละประมาณ 30-60 เป็นลูกเปิดขนาดเล็ก

ลักษณะการเลี้ยงเปิดปากน้ำของจังหวัดสมุทรปราการ

เป็นการเลี้ยงแบบไม่มุ่งเน้นเพื่อการค้า หรือในเชิงพาณิชย์ ซึ่งเป็นวิธีการเลี้ยงแบบหลังบ้านเกือบทั้งหมด โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงบางรายจะปล่อยให้เปิดออกหากินน้ำและอาหารนอกโรงเรือน มีลานดินให้เดิน

แหล่งอาหารส่วนมากได้จากวัตถุดิบในท้องถิ่น ได้แก่ ข้าวเปลือก รำข้าว แหน เศษอาหาร ลูกปลา ปู กุ้งหอย ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งไส้ปลาทุ โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงมักให้อาหารสำเร็จรูปควบคู่ไปกับอาหารวัตถุดิบในท้องถิ่น

อาหารสำเร็จรูป

ข้าวเปลือก

ผลผลิตไข่เปิดปากน้ำ

โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด/อำเภอติดตามให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูแล และป้องกันโรค ทำให้เปิดส่วนใหญ่ไม่มีโรคระบาด เนื่องจากได้มีการให้วัคซีนก่อนส่งมอบให้เกษตรกรผู้เลี้ยงแล้ว แต่สิ่งที่เป็นปัญหาในการเลี้ยงเป็ดมักเกิดจากสัตว์อื่น เช่น ตะกวด งู และสุนัข ที่รบกวนและทำความเสียหาย หากโรงเรือนไม่แข็งแรงหรืออยู่ในจุดล่อแหลมต้องมันคอยดูแลเอาใจใส่มากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดสมุทรปราการมีการเลี้ยงเป็ดทั้งหมดประมาณ 5,486 ตัว แบ่งเป็น เป็ดเนื้อ 860 ตัว เป็ดเทศ 1,448 ตัว และเป็ดไข่ 3,178 ตัว เกษตรกรจำนวน 138 ราย

ตารางที่ 1 จำนวนเป็ดจำแนกรายปี (ปี 2560-2562)

ปี พ.ศ.	เป็ดเทศ		เป็ดเนื้อ		เป็ดไข่		รวม	
	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
2560	1,555	56	1,306	42	2,980	61	5,841	159
2561	1,946	61	1,062	40	2,420	48	5,428	149
2562	1,448	51	860	31	3,178	56	5,486	138

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนเป็ดไข่พันธุ์ปากน้ำ และเกษตรกร ปี 2560-2562

ปี พ.ศ.	จำนวนเป็ดปากน้ำ (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่เลี้ยง (ไร่)	ผลผลิต (ฟอง)
2560	2,700	45	2.7	756,000
2561	2,160	37	2.16	504,800
2562	2,560	45	3.0	716,800

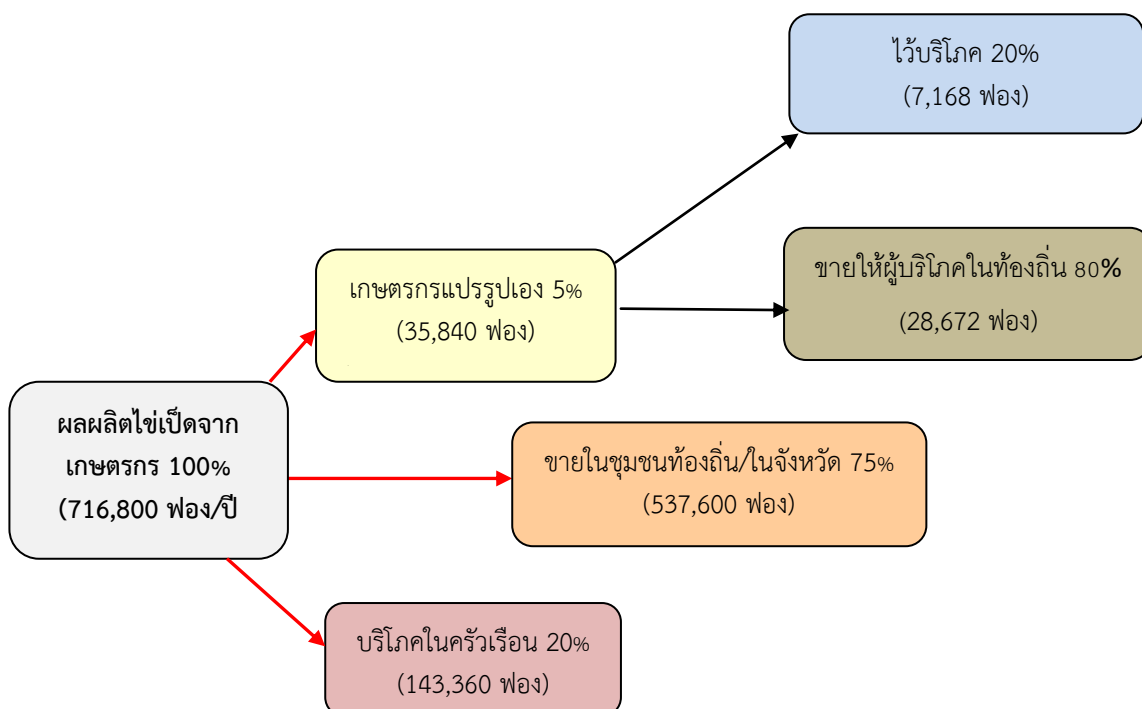
แหล่งที่มา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ

วิถีตลาด (ไข่เป็ด)

วิถีตลาดของเปิดปากน้ำของจังหวัดสมุทรปราการ

เกษตรกรผู้เลี้ยงเปิดปากน้ำของจังหวัดสมุทรปราการไม่ได้เลี้ยงเป็ดในเชิงการค้า จึงมีผลผลิตไข่ไม่มาก สำหรับช่องทางการขายผลผลิตมี 2 ช่องทาง คือ ผลผลิตจากเกษตรกร ร้อยละ 100 ส่วนใหญ่ขายไข่สดให้กับผู้บริโภคนในชุมชนท้องถิ่นภายในจังหวัดประมาณร้อยละ 75 และแปรรูปขายให้กับผู้บริโภคนในชุมชนประมาณร้อยละ 80 ไม่มีการรวมกันจำหน่ายต่างคนต่างขายเป็นลักษณะขายตรง ส่วนที่เหลือไว้บริโภคเองภายในครัวเรือนหรือแจกญาติมิตร

ตารางที่ 6 ต้นทุนผลตอบแทน

รายการ	เงินสด
ต้นทุนคงที่	
- ค่าโรงแรม	3,000
- ค่าอุปกรณ์ในการเลี้ยง	2,300
ต้นทุนผันแปร	
- ค่าพันธุ์เป็ด	2,300
- ค่าอาหารเป็ด	10,300
- ค่ายารักษาโรค (เวชภัณฑ์)	3,130
- ค่าไฟฟ้าและประปา	1,000
- ค่าวัสดุรองพื้น (ฟางหรือแกลบ)	500
- ค่าขนส่ง	1,000
ต้นทุนทั้งหมด (บาท/รุ่น)	23,330
ต้นทุนต่อตัว (บาท/ตัว)	389
ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ (บาท/ฟอง)	5
มูลค่าผลผลิต (บาท/รุ่น)	56,000
ผลตอบแทน	
- ผลตอบแทนสุทธิต่อรุ่น (บาท/รุ่น)	32,670

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ

ราคาลูกเป็ด

ราคาลูกเป็ดตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่องบัญชีราคาจำหน่ายสัตว์พันธุ์คัดออก สัตว์คัดออก

ตารางที่ 7 ผลผลิต และผลพลอยได้จากสัตว์ พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 25 ตุลาคม 2560 ดังนี้

เปิดเทศคะเพศ	อายุไม่เกิน 1 สัปดาห์	ราคาตัวละ	25 บาท
เปิดเทศพื้นเมืองคะเพศ	อายุไม่เกิน 1 สัปดาห์	ราคาตัวละ	25 บาท
เปิดเนื้อเพศผู้	อายุไม่เกิน 1 สัปดาห์	ราคาตัวละ	20 บาท
เปิดเนื้อเพศเมีย	อายุไม่เกิน 1 สัปดาห์	ราคาตัวละ	25 บาท
เปิดไข่เพศผู้	อายุไม่เกิน 1 สัปดาห์	ราคาตัวละ	2 บาท
เปิดไข่เพศเมีย	อายุไม่เกิน 1 สัปดาห์	ราคาตัวละ	12 บาท

โรงงานผลิตอาหารสัตว์ปีกที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง
1	บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด มหาชน	57 ถ.บางนา-ตราด ม.1 ต.ศรีษะจรเข้ใหญ่ อ.บางเสาธง จ.สมุทรปราการ 10540
2	บริษัท แหลมทอง จำกัด	49 ม.2 ซ.วัดแค ต.ปากคลองบางปลากด อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ 10290
3	บริษัท กรุงไทยอาหาร จำกัด (มหาชน)	266 หมู่ 11 ซ.ไทยเสรี2 ถ.สุขสวัสดิ์ ต.ในคลองบางปลากด อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ 10290

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ

ราคาลูกเปิดไข่ของเอกชน (ซีพี โกลด์เด็นท์)

หน่วย : บาท/ตัว

ปี	เดือน														
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด
2559	23.50	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	24.08	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	23.13	20.00	26.00
2560	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00
2561	24.56	21.75	17.46	19.00	19.00	19.00	19.00	19.00	19.00	19.00	22.00	22.00	20.06	17.46	24.56
2562	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	24.40	25.00	27.18	22.88	22.00	27.18
2563	23.00	23.00	23.00	23.00	23.00	25.00	25.00	-	-	-	-	-	23.57	23.00	25.00

ที่มา : สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย

ราคารำสด

บาท/กิโลกรัม (ณ ราคาส่งถึงโรงงาน)

ปี	เดือน														
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด
2559	8.27	8.31	9.39	10.01	9.73	9.82	10.19	10.43	10.30	7.89	7.05	7.46	9.07	7.05	10.43
2560	7.85	8.36	8.01	7.86	7.72	8.05	8.29	8.36	7.76	7.99	8.22	8.66	8.09	7.72	8.66
2561	9.14	9.18	10.01	10.07	9.67	9.50	8.52	8.08	8.03	9.13	9.75	9.42	9.21	8.03	10.07
2562	9.46	9.71	9.26	9.36	8.93	9.16	9.34	9.56	9.40	8.88	8.49	8.65	9.18	8.49	9.71
2563	9.17	8.97	8.61	9.35	9.05	9.91	10.27	-	-	-	-	-	9.33	8.61	10.27

ที่มา : สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย

ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปเปิดไข่ที่มีวางจำหน่ายในท้องตลาด

ส่วนที่ 4 แผนงาน/โครงการ

\$

จังหวัดสมุทรปราการโดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการได้ดำเนินการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เปิดปากน้ำในตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งโครงการดังกล่าวได้มีหลักเกณฑ์/เงื่อนไขดังนี้

1. เกษตรกรสมัครใจรวมกลุ่มและเข้าร่วมดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์เงื่อนไขและเป้าหมายของแปลงใหญ่ พร้อมทั้งจะพัฒนาการผลิตและการตลาดร่วมกัน โดยมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการพัฒนา

2. เป็นการรวมแปลงผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แปลงไม่จำเป็นต้องอยู่ติดกันเป็นผืนเดียวแต่ควรอยู่ภายในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน สินค้าควรเป็นสินค้าหลักของเกษตรกร พื้นที่ที่มีความเหมาะสม มีศักยภาพที่จะพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจและสามารถบริหารจัดการได้

3. ขนาดพื้นที่และจำนวนเกษตรกร ในส่วนด้านปศุสัตว์มีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 30 ไร่หรือเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 รายขึ้นไป โดยสินค้าปศุสัตว์ให้คิดเป็นหน่วยปศุสัตว์ดังนี้ คือ โค 1 ตัว เท่ากับ 0.65 หน่วย กระบือ 1 ตัว เท่ากับ 0.70 หน่วย แพะ/แกะ 1 ตัว เท่ากับ 0.10 หน่วย สัตว์ปีก 1 ตัว เท่ากับ 0.01 หน่วย ผึ้งพันธุ์/ผึ้งโพรง/ชันโรง 1 รัง เท่ากับ 0.6 หน่วย จิ้งหรีด 1 บ่อ เท่ากับ 0.6 หน่วย

หมายเหตุ : การรวมกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ พื้นที่ทำการเกษตรควรอยู่ในอำเภอเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ หากมีความจำเป็นที่ต้องรวมพื้นที่ข้ามอำเภอ ให้ผู้จัดการแปลงเสนอแนวทางการจัดการแปลงที่ชัดเจนและเสนอให้คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรระดับจังหวัด (CoO) ให้ความเห็นชอบ

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการได้ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ ได้รวมตัวและจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่เปิดปากน้ำ จำนวน 1 กลุ่ม 30 ราย โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดให้การส่งเสริมด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงเป็ดไข่ การป้องกันโรค การป้องกันศัตรูที่จะรบกวน และการเลี้ยงแบบลดต้นทุนโดยการใช้อาหารในท้องถิ่นเสริม รวมทั้งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่น ภาชนะใส่อาหาร/น้ำ ตาข่าย วัคซีน อาหารสำเร็จรูป และพันธุ์เป็ด ให้แก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เปิดปากน้ำ โดยในปี 2563 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการได้รับงบประมาณ 19,800 บาท

ตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ฉบับทบทวน พ.ศ.2564 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมให้มีศักยภาพเพื่อการแข่งขันในภูมิภาคเขตเศรษฐกิจอาเซียน และประเทศคู่เจรจาการค้ากับเขตเศรษฐกิจอาเซียน โดยพัฒนากระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการได้จัดสรรงบประมาณจังหวัดให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการดำเนินการส่งเสริมและอนุรักษ์สายพันธุ์เป็ดปากน้ำภายใต้โครงการส่งเสริมการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน ดังนี้

กิจกรรม ส่งเสริมและอนุรักษ์สายพันธุ์เป็ดปากน้ำ
 - ฝึกอบรมและศึกษาดูงาน
 - สนับสนุนปัจจัยการผลิต (ลูกเป็ดและอาหารเป็ด)

งบประมาณ 7,750,350 บาท

บาท

ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	รวม
1,300,000	1,300,000	1,294,950	1,855,400	2,000,000	7,750,350

ปี 2563 จังหวัดสมุทรปราการได้สนับสนุนงบประมาณจังหวัด จำนวน 1,294,950 บาท ให้แก่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการเพื่อดำเนินการโครงการส่งเสริมและอนุรักษ์สายพันธุ์เป็ดปากน้ำ มีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าว จำนวน 45 ราย ทุกรายได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเลี้ยงเป็ดรวมทั้งได้รับการสนับสนุนพันธุ์เป็ดและอาหารสำเร็จรูป จำนวนหนึ่ง

งาน/โครงการตามแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดสมุทรปราการ ประจำปี 2563

ลำดับ	แผนงาน/ผลผลิต/โครงการ	เป้าหมาย		งบประมาณ	แหล่งที่มาของงบประมาณ	ประเด็นยุทธศาสตร์กระทรวง	ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด	ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรและสหกรณ์
		จำนวน	หน่วยนับ					
1.	แปลงใหญ่เป็ดปากน้ำ	30	ราย	19,800	งบปกติ	1	2	1
2.	งบพัฒนาจังหวัด โครงการส่งเสริมการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน โครงการส่งเสริมและอนุรักษ์สายพันธุ์เป็ดปากน้ำ	45	ราย	1,294,950	งบจังหวัด	1	2	1

รายชื่อสมาชิกกลุ่มโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
 ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
 นายวิชา ภูติเกียรติขจร (ประธานกลุ่ม)

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่เกษตรกร		จำนวนพื้นที่เข้าร่วม (ไร่)
		เลขที่	หมู่	
1	นางไสว ศรีบุญจิตร	55/2	5	3
2	นางสาวจรินทร์ ทองอ่วม	48	4	1
3	นายประสิทธิ์ เหมือนสีภี	57/1	4	3
4	นายตึก เรืองกันฐ	4	5	1
5	นายภูซงค์ คงเทียน	55/9	5	2
6	นายวรวิฑูร ไม้คำ	47	7	2
7	นายวรวิฑูร เสาววิวัลลภ	5/1	4	1
8	นายประเทือง เขียงจันทร์	14/1	4	2
9	นายคำรณ แหยมเปรมปรี	22	9	70
10	นายไพโรจน์ เรืองฤทธิ์	7	2	3
11	นางสาวปรานอม มณีนพรัตน์	88	5	4
12	นายทรงยศ มณีนพรัตน์	88	5	2
13	นายประทาน เอี่ยมยัง	39	2	5
14	นายสัมฤทธิ์ งามขำ	6/1	4	4
15	นายเฉลา จุลประเสริฐ	16/1	2	12
16	นายฐิติศักดิ์ รุ่งฟ้า	49/1	2	3
17	นายกนก เรืองขำ	96	6	4
18	นายมิตร ภูมมาลักษ์	62/1	5	2
19	นายประชุม ทับทิมทอง	4/3	2	3
20	นางกมลชนก พุกดี	55/12	5	3
21	นายสุภาพ ขำเซย	30	5	5
22	นายวุฒิชัย โคนตะสิงห์	124	2	2
23	นายอนันต์ เอี่ยมยัง	3/1	2	4
24	นางจำเรียง ไพศรี	60	7	4
25	นายมนตรี ศรีเปี่ยม	23	2	3
26	นายสุรศักดิ์ เรืองไทย	37	2	2
27	นายสมปอง สุทิพเผือก	110/1	2	2
28	นายชาติ เหมสมิติ	16/1	9	4
29	นายจำรัส สายลักษณ์	102/3	1	2
30	นางอัมพร สายทอง	60	5	2

เอกสารแนบ

โครงการส่งเสริมการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน
 ตามแผนปฏิบัติการราชการจังหวัดสมุทรปราการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563
 กิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์สายพันธุ์เป็ดปากน้ำ

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่			
		เลขที่	หมู่	ตำบล	อำเภอ
1	นายพันลพ งามหยดย้อย	200	1	ในคลองบางปลากด	พระสมุทรเจดีย์
2	นางสาวมะลิวัลย์ กล่ำดิษฐ์	165	10	ในคลองบางปลากด	พระสมุทรเจดีย์
3	นางสาวทัศนีย์ สอิ่งดวง	192	3	บ้านคลองสวน	พระสมุทรเจดีย์
4	นายชัยพร กลิ่นกล้า	68	4	บ้านคลองสวน	พระสมุทรเจดีย์
5	นางสาวมาริษา กล่ำดิษฐ์	44/1	2	บ้านคลองสวน	พระสมุทรเจดีย์
6	นายเฉลิม สุนทรทรัพย์	2	1	บ้านคลองสวน	พระสมุทรเจดีย์
7	นางสาวมะลิวัลย์ ขุนแข็ง	267/1	2	บ้านคลองสวน	พระสมุทรเจดีย์
8	นางสมรภัช ภิญโญภาพ	399	3	บางปู	เมืองสมุทรปราการ
9	นางมณี แสงพ่วง	83	4	บางปู	เมืองสมุทรปราการ
10	นายสายธาร น้อยหุ่น	10/9	1	บางปู	เมืองสมุทรปราการ
11	นายณรงค์ น้อยหุ่น	10/1	1	บางปู	เมืองสมุทรปราการ
12	นายอิสระ ศรีสมบูรณ์	148	11	ต.น้ำคำใหญ่	อ.เมืองยโสธร จ.ยโสธร
13	นางเพลินนภา ทัดสอน	68	4	บางปู	เมืองสมุทรปราการ
14	นายแผน บุญน้อย	67	6	บางพลีน้อย	บางบ่อ
15	นายสัมฤทธิ์ งามขำ	6/1	4	บางพลีน้อย	บางบ่อ
16	นายคาร์ณ แหมมเปรมปรี	22	9	บางพลีน้อย	บางบ่อ
17	นายอุดม สุทินเผือก	111/2	2	บางพลีน้อย	บางบ่อ
18	นายเฉลา จุลประเสริฐ	161/4		บางพลีน้อย	บางบ่อ
19	นายสุภาพ ขำเขย	10	5	บางพลีน้อย	บางบ่อ
20	นางจำเรียง ไพศรี	60	7	บางพลีน้อย	บางบ่อ
21	นางอัมพร สายทอง	60	5	บางพลีน้อย	บางบ่อ
22	นายมิตร ภูมมาลักษ์	62/1	5	บางพลีน้อย	บางบ่อ
23	นายกนก เรืองขำ	96	6	บางพลีน้อย	บางบ่อ
24	นายประทาน เอี่ยมยัง	34	2	บางพลีน้อย	บางบ่อ
25	นางผาณิตา ระเบียบ	58/3	8	บางปลา	บางพลี
26	นายแผน วงษ์สาคร	183	7	หนามแท่ง	ศรีเมืองใหม่ จ.อุบลราชธานี
27	นายอิสระพงษ์ โพธิ์จักร	163	4	หนองแขง	บ้านฝื่อ จ.อุดรธานี
28	นางบุญยง บางศรี	97	1	สมสนุก	ปากคาด จ.บึงกาฬ

โครงการส่งเสริมการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน
 ตามแผนปฏิบัติราชการจังหวัดสมุทรปราการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563
 กิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์สายพันธุ์เปิดปากน้ำ

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่			
		เลขที่	หมู่	ตำบล	อำเภอ
29	นายณัชพล โพธิ์จิตร	163	4	หนองแขวง	บ้านฝื่อ จ.อุตรธานี
30	นางสาวอ๊ว นังงาม	178	8		ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์
31	นายวิศิธรณ์ รื่นเรือง	28/1	1	บางปลา	บางพลี
32	นางบุญธิกา ศรีสนั่น	8/7	7	บางกระสอบ	พระประแดง
33	นางสาวอุทัยรัตน์ คงสมบัติ	5	8	บางน้ำผึ้ง	พระประแดง
34	นางประคอง นิลจันทร์	8	1	บางกระสอบ	พระประแดง
35	นางบุญศรี บัวขาว	4	1	บางกระสอบ	พระประแดง
36	นายทวีศักดิ์ อ่องเอี่ยม	20/5	5	บางยอ	พระประแดง
37	นางสาวทองล่วน สิงห์โต	1/82	17	บางเสาธง	บางเสาธง
38	นางสาวสมทรง แซ่ไคว้	18	17	บางเสาธง	บางเสาธง
39	นางอรชร รัตนถาวร	23	17	บางเสาธง	บางเสาธง
40	นางชุตติรัฎฐ์ งามสะอาด	33	17	บางเสาธง	บางเสาธง
41	นางอารีรัตน์ พูลอ่ำ	143	1	บางเสาธง	บางเสาธง
42	นางสาวสิวรรณ อธิพัฒน์โชติโกคิน	143/3	1	บางเสาธง	บางเสาธง
43	นางประนอม พูลอ่ำ	143/6	1	บางเสาธง	บางเสาธง
44	นายสมชาย ชูเกตุ	18	15	บางเสาธง	บางเสาธง
45	นางสาวสร้อยเพชร ภูมิสวัสดิ์	999/9	1	บางเสาธง	บางเสาธง

เอกสารอ้างอิง

*****

นางสาวณัฐฤศศิ นิลนรศรี ปีการศึกษา 2560 “รูปแบบและกลยุทธ์การดำเนินกิจการเลี้ยงเป็ดไข่ในเขต
อำเภอโพธารามจังหวัดราชบุรี” (รูปแบบการเลี้ยงเป็ดไข่) วิทยานิพนธ์ของการศึกษิตตาม
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผนก ก
แบบ ก2 มหาวิทยาลัยศิลปกร

คู่มือการเลี้ยงเป็ดไข่ ซีพี ซูเปอร์ (โรงเรียนสำหรับการเลี้ยงเป็ด, การจัดการรังไข่และเก็บไข่,
โรคเป็ดที่สำคัญ โปรแกรมการให้ยาและวัคซีนสำหรับเป็ดไข่)

โภชนาการสารอาหารในไข่เป็ดเปรียบเทียบกับไข่ไก่ : <https://guru.sanook.com/9539>

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร ประภากร ธาราฉาย “การเลี้ยงเป็ด” (เอกสารประกอบการสอน การผลิตสัตว์ปีก
(การควบคุม น้ำหนักตัว)

คู่มือการเลี้ยงเป็ด กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผ่นพับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ การเลี้ยงเป็ดไข่ กรมปศุสัตว์

สูตรอาหารสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ กองอาหารสัตว์

